

دهسه لاتی کوردی له سه ره پێی "رووداو" دا

پشکۆنه جمه دین

(بروخ ئیمپراتوریای میلیشیا و شاخ!)

رووداوێک هات و هه نوکەش دەبزووی. رووداوێک که سه رده مێک له مێژوو ده به زینیت و سه رده مێکی دیکه ده گه پینێ. دوو قوناغی مێژوو که به چه ندین ته لقه ی بینراو و نه بینراو لیک هه لپیکراون و لیکترازاندنیان ئاسان نایه ته به رچاو.

رووداوێک که له هه ولی گۆرکردنی رۆژگارێک و والا کردنی ده رگا کاندایه به رووی رۆژگارێکی دیکه دا!! رووداوێک، نه له ته نجامی ته قینه وه ی نا کۆکیه کانی نیوان کۆمه لگه و ده سه لاتی تۆتالیتری به عسدا هاتوه ته گۆرپ و نه سه ره ته نجامی به بنه سه ته گه یشتنی گرفت و کیشه ی نیوان رژی می به عس و هاوپه یمانه کان (یا خود وردتر بلیین ته مه ریکا) بوو. ئاخه ته مه ریکا چ کیشه یه کی له گه ل رژی می ئیرا قدا نه بوو، به لکو بیانوه کان بۆ خه سه ته کردنه وه ی نا کۆکیه کان و خولقاندنی پاسا وه کان بۆ ره واییدان به جه نگ، خو شه ده سه ته و فره بوون!

ئیراق، سالانیک بوو له سایه ی به عسدا:

– سه ربازگه یه کی سیخناخ له چه کی کۆکوژ بوو!

– کۆمه لگه ی ئیراقی، کۆمه لگه یه کی به میلیتاریزه کراو بوو!

– رۆژگارێک بوو چه که کان له سه ره جه سه ته ی کورد تا قی کرابوونه وه و پرۆسه ی ته نفال و جینۆساید وه گه پ خرابوو!

– نه ک هه ر "تاک" ی ئاسایی له هه ر مافیکی هاو لاتی بوون و ئینسانی دامالرا بوو، بگره ژیان و مردنی خودی ته ندامانی به عسیش له ده سه ته سه دام و بنه ماله ی ویدا بوون.

بۆ من، چ گرنگ نییه که خودی بیانوه کانی جه نگ، ماکی راسه ته قینه و فا کته ره کاربیره کانی داگیرکردنی ئیراق و رووخاندنی به عس نه بوون! گرنگ هه ره سی به عس و پێچانه وه ی ده ورانیک و ده سه ته پێکی وه گه رکه وتنی میکانیزمی کاری "رووداو" یکه که دیت له ئاست و بواره کانی سیاسه ته و کاری سیاسی، ئازادی و ئازادی سیاسی، بارودۆخی کۆمه لاتی، کولتوری و رۆشنیری دا کارکردی خو ی داده نیت و زه مینه ی خولقاندنی گۆرپانکاریه کان ساز ده کات!

له کوردستانی باشووردا، که تا هه نوکەش به پێی به لگه نامه و دیکۆمینته نیوده وه له تیه کان، به رنامه ی کاری ته مه ریکا و هه وپه یمانه کانی، خیتابی سیاسی پارتیی دیموکراتیی کوردستان و یه کیتی نیشتمانی کوردستان، به شیک له دا پران نه هاتوو ی خاکی (پیرۆز) ی ئیراقه و له ویدا ده سه لاتیکی سیاسی و ئیداری ته مه ن دوانزه سالان هه یه و "رووداو" یس هیدی هیدی به ره و قه له م ره وی پیرۆزی ته م قه واره و ده سه لاته سیاسیه به رپوه یه!

ته گه ر "رووداو" وه کو پرۆسه یه کی گشتگری بزواو و به گۆرپانکاری بارگاوی ببینین، داخو چ کارکردیکی له سه ره ده سه لاتی سیاسی کوردی (په ره له مان و حکومه ته کانی هه ریم) ده بیت؟! یا خود ده شی پرسه که به شیوه یه کی دیکه دا برپژین و بلیین: داخو حکومه ته کانی هه ریم و ته زمونه (دیموکراتیه که موینه!) که ی باشووری کوردستان، چ پتویستییه کیان به گۆران، کشان، کردنه وه و "شه فافیه ته" یک هه یه؟!.

ته زمونیک که وه کو (نمونه ی بالای پرۆسه ی دیموکراتی و سه ره مه شقیک بۆ ئیراقی ئایینده!!) چا و لی ده کرئ، چلۆن ده کرئ خه لکی کوردستان ریگه به هیژیکی ئیمپریالیستی داگیرکه ر بدن تا زه مینه ی شیواندنی ته و ته زمونه موقه دده سه بسازی نیت؟!.

ئیمه، بۆ ئەو هی له ههولێ نه فیکردن یان چاکسازی کردنی پرۆسه یه کدا بین، ده بێ خودی پرۆسه که، هیزه بزووینه ره کانی، سرووشت و خهسلته کانی، ئاکار و میکانزمی کارکردنی له کایه جیاوازه کاندایه بناسین!

دهستپێکی ئیش کردنی دهسهلاتی کوردی له باشووری کوردستاندا، ده رهاویژتهی پرۆسهی راپه پینی خه لکی کوردستان بوو که له فۆرمی به ره ی کوردستانیدا وه در که وت.

به ره ی کوردستانی، که پارتی و یه کیتی دوو هیزی بالاده ست و بزووینه ری بوون، به بێ هیچ ره واییه کی یاسایی و له سه ر پره نسیپه کانی خه باتی شاخ و "سه ره ری" ییه کانی ئه و بزووتنه وه چه کدارییه، بۆ ماوه ی سالی ک پراکتیزه ی ده سه لاتیکي سیاسیان له کوردستاندا کرد که له هه ر ره گه زیکی ئه قلا نی و مۆدرن خالی بوو!

ئهم ده سه لاته چونکه به ره مه میکی سرووشتی سه ره که وتنی خه باتی درێژخایه نی چه کداری (نمونه ی خه باتی رزگار یخوازان ه ی ولاتی و ه کو چین، قی تنام، کۆبا و . . . هتد) نه بوو، هیچ ئاماده یییه کی بۆ خولقاندنی پرۆسه ی حوکمرانی شارستانیا نه له خۆ نه گرتبوو.

به ره ی کوردستانی، له سه ره وه ندی جهنگی دووه می که ندا و راپه پیندا، له گه وه ی قه یرانه کانی بزووتنه وه ی چه کداریدا گیری خوار دیبوو، هه ر که راپه پینیش روویدا، ئهم "به ره" به زه بر و توندوتیژی بارگاو ییه که هیشتا بۆنی خۆینی شه پی برا کانی لئ ده هات و به کولتوری ئه وی دی کوشتن، ئه وی دی سپینه وه و دهنگ و رهنگی جیاوازه بولنه کاردن سیخناخ بوو، له ماوه یه کی زۆر کورتدا، هه ر ئۆرگان و ریکخراویک که ده رهاویژته ی راپه رین بوو، پاکتاوی کرد و بۆ دنیا ی نه بوونی فری دا!

به ره، به حوکمی ئه زمونی خه باتی شاخ که به ناچاری، سرووشتی تیکدان و هه لوه شانده وه ی ده سگا کانی ده ولته ی به عسی له کوردستاندا له خۆ گرتبوو، هیزیکی رووخینه ر بوو نه ک بنیاتنه ر! ئهم هیزه له ماوه ی یه ک سالی ده سه لاتی دیفاکتۆ و ئاره وای خۆیدا، به شیکي زۆری ئه و ده سگا و دامه زراوانه ی که به عس بۆ به رژه وه ندییه کانی خۆی له کوردستاندا و له ماوه ی چه ند سالاندا بنیاتی نابوون، داروپه ردوی لیک ترازاندن و ئاودیوی سنووری کردن! به ره، پاشی کۆره و و چیکردنی "زۆنی ئاسایش" ییش به هیوای ئه وه بوو که له گه ل به عسدا ده سه لات دابه ش بکات و ویک را حوکمی کوردستان بکه ن. راپه پینی دووه می خه لکی کوردستان که له سه ره وه ندی گه فتوگۆی نیوان به ره و به عسدا بالای کرد، هیزی چه کداری به ره ی راکیشایه نیو سه کۆی مملاتی خویناوییه که و هه مان کاتیش "سه ره کی ئه وی رۆژی به ره" له به غدا وه دژی راپه ریوان هاته گۆ و خه لکی راپه ریوی به (تیکده ر و ئاژاوه گێر) نیوزه د کرد! ساتی به عس به ناچاری داموده سگا کانی خۆی له کوردستان کیشایه وه، به ره چ به رنامه یه کی بۆ به ریوه بردنی کۆمه لگه ی کوردستان پی نه بوو!

به ره، یه ک سال له سه ر ره وایی سیکوچکه ی (سه ره ری شاخ، گومرگ و میلیشیا) حوکمی کوردستانی کرد و پاشان بیروکی گه مه ی هه لبژاردن و په رله مانی دۆزییه وه!

هه لبژاردن و په رله مان، پراکتیزه کردنی سه ره تاییترین سه ره تاکانی پرۆسه ی دیموکراتی بوو له کوردستاندا که له ماوه ی دوازه سالدا نه ی توانی باز نه ی سه ره تاکان به زینئ! هه لبژاردن و به خشی نی زۆرینه ی دهنگه کان به یه کیتی و پارتی، ئه گه ر وه کو "نا" ی سه ره پایی کۆمه لانی خه لکی کوردستان بۆ به عس چا و لئ بکه ی (جگه له وه ش هیچ مانایه کی دیکه ی بۆ نابیننه وه)، ئه و (یه کیتی و پارتی) هه رگیز ریزیان له و "نا" یه نه گرت و هه تا دوا ساته کانی ژیا نی به عسیش، ئه وان نه ک هه ر په یوه ندییه کانی خۆیان له گه ل رژیما نه پساند، بگه ره سه دامیش له کن ئه وان و میدیاکانیان جگه له (سه ره کی ئیراق) شتیکی دیکه نه بوو!

با له شیوازی به رپوه چوونی هه لېژاردن و چۆنیه تی دابهش کردنی ریژهی په رله مانتاره کان گه رپین و ته نیا هیند بلین که ماکی گرفت و کیشه خویناوییه کانی پاشتر و ته تک کردنی په رله مان و سووکایتی کردن به به ها و پیروزییه کانی میلله تی ئیمه، له ریژهی دابهش کردنی کورسییه کان و سیسته می په نجا به په نجا دا نه بوو! هه لېژاردن وهکو پرۆسه یه کی دیموکراتی و په رله مان وهکو دامه زراوه یه کی شهرعی و ئازادانه هه لېژاردن، دوو فورم بوون که به هیزه بزووینه رله کانی ناخی خویان (یه کیتی و پارتی) نامۆ و دژ بوون!

دیموکراتی، پرۆسه یه کی ئابووری، کۆمه لایتی، فرهه نگییه و به و حیزب و ریکخواوه پریمیتیقانه ی که به تیکه له یه ک له ئه قلییه تی خیل و که ره سه کانی کارکردنی ستالینیزم له نیو خودی خویان و دهره وه ی خویاندا ئیش ده کن، نایه ته نه نجام! پارتی و یه کیتی، له میژووی ۳۰ سالی بزوتنه وه ی سیاسی - چه کداریی کوردستاندا (۹۶۱ - ۹۹۱)، شانزه سالان سه رگرمی شه ری کوردکوشتن بوون. هه ر بویه نه یان ویست و نه یان توانی له پاش راپهرین و هه لېژاردن، ئه و کولتوره سیاسییه ی هه لگری بوون، له بارگهی زه بر و خوینرژتن خالی بکه نه وه! په رله مان، وهکو دامه زراوه یه کی شهرعی و ته ندرروست ته نیا دوو سال ژیا! ساتی یه کیتی به زه بری چه ک په رله مانی داگیر کرد و په رله مانتاره زه رده کانی لئ وه در نا! . . کاتیک پارتی بۆ کرینه وه ی شهرعی (په رله مان!!)، هانای بۆ به عس برد و په رله مانتاره سه وزه کانی ئاودیوی سنوور کرد، گه وره ترین سووکایتییان له میژووی کورد دا به کورد و له میژووی په رله ماندا به په رله مان کرد! پاشی ئه و میژووه، ئیدی کورد نه په رله مانی هه بووه و نه حکومه ت! له و ساوه و تا ئیستا، ئیدی دوو ئیداره و دوو حکومه ت هه ن که هیچ ره وایه تیه کیان نییه و چه تاکیکی کوردیش ده نگی پی نه داون. ئه وان ته نیا نوینه روو حکومه تی حیزبی خویان نه ک میلله ت! . دوو حیزبه ده سه لاتداره کی کورد له کایه کانی ئیش کردنیاندا، به رچاوترین دیارده یه ک که به ره میان هینابی شه ری نیوخویه!

شه ری نیوخۆ، له قۆناعی پاش راپه رین و ده ورانی نیمچه ئازادیدا، کوشنده ترین به ره می ده سه لاتی کوردیه که نا کریت به ئاسانی له لۆچی میژوودا بیچریته وه! شه ری نیوخۆ، جگه له کوشتنی هه موو خه ونه کان، ته تک کردنی هه موو پیروزییه کان، بیمانا کردنی هه موو مانا و به هاکان، به فیروانی سامانی کۆمه لگه، دابهش کردنی کوردستان، زالکردنی چه ک و له خوین هه لکیشانی ولات، ئه و دوو ئیماره تی حیزبی ته مه ن هه وت ساله ی به ره هم هیناوه که به رده وامیی و ته مه ندریژیان خواست و ویستی حیزب و لیپرسراوانی حیزبن نه ک خه لکی کوردستان! ریکه وتنامه ی واشینتون، وهکو پرۆزه یه ک بۆ یگرتنه وه ی دوو ئیداره که و بنبرکردنی شه ری نیوخۆ، و پاشی پینچ سالان ده بیینن که به زه بری پۆستالی "ماریترا" جیبه جی ده کریت. له رۆژی واژۆکردنی ئه م ریکه وتنامه یه دا، من نووسی بووم (هیچ زه مینه یه ک بۆ جیبه جی کردنی ئه م پرۆزه یه له گوړیدا نییه! ته نیا رینگه چاره یه ک بۆ ناشتی نیوان پارتی و یه کیتی، هاتنی هیزیکی نیو ده وله تیه بۆ کوردستان که "گومرگ" کۆنترۆل و میلشیش داماله خاس بکات!) . ئاخه ئه و رۆزه من بیرم بۆ هاتنی خودی "ماریترا" نه ده چوو! حیزبه کان دلنیا بوون که ته مه نی دریزی ئه م دوو ئیماره ته له گه ل ته مه نی رژی می سه دامدایه، هه ر بویه ئه وان هه رگیز به لیپراوی خوازیاری روخاندنی ئه و رژی مه دپنده یه نه بوون، به لکو هیوادار بوون سه دام بیته سه رۆکیکی دیموکرات!

ئاراسته کانی کارکردنی دوو ده سه لاتی نیو ئه م ئیمپراتورییه، ده شی به چه ند باردا بخویندرینه وه: +له کایه کانی ئابووری و سه رمایه داریی (ده ولت!) دا که ده کاته وه ئابووریی حیزب، ده سه لات هه موو چالاکییه کانی ژیا نی بازرگانی و بینا کردنه وه و پرۆزه خزمه تگوزارییه کانی قورخ کردووه و به مه ش

برازا) ی سەرۆکی حیزبهوه به‌پێوه ده‌چن و له بان هه‌موو ده‌سگاکانی "قه‌زا"وه وه‌ستاون!. ئەم شێوازی ریکخستی ده‌سگا هه‌والگر و کۆنترۆلکاره‌کان، کۆپییه‌که له میکانیزمی کارکردنی سیسته‌می به‌عس!. به‌عس، ته‌نیا سیسته‌میک نه‌بوو بۆ کارکردنی توندوتیژی له نیو کۆمه‌لگه‌دا، به‌لکو به‌ره‌مه‌ینی کۆلتوریک بوو که تا ئایینده‌یه‌کی دووریش له نیو پانتاییه‌کانی ئەقل و فیکری حیزبی ئیراقیدا به‌کورد و عه‌ره‌بیه‌وه کار ده‌کات!.

+ حکومه‌تی حیزب، سووره له سهر درێژه‌پێدانی ده‌سه‌لاتیک که ره‌وایی له سهرچاوه‌ی رووباری درێژی خوینی شه‌هیدانه‌وه وه‌رده‌گریت!. شه‌هیده سهره‌وه‌ر و خۆبه‌ختکاره‌کان، له پیناوی خه‌لک و ده‌سه‌لاتی خه‌لک و کۆمه‌لگه‌یه‌کی ئازاد که جۆریک له به‌رانبه‌ری و دادوه‌ریی کۆمه‌لایتی تیدا سهره‌وه‌ر بێت، شه‌هید بوون!. حیزبی ده‌سه‌لادار، بۆ به‌رده‌وامیی ده‌سه‌لاتی خۆی، ده‌ست به‌ سهره‌وه‌ریی شه‌هیدانه‌وه ده‌گریت و له ئاست جه‌للاده‌کانیاندا، نه‌ک هه‌ر خه‌مسارد و که‌مه‌رخه‌مه، بگه‌ر ده‌ده‌ر و پارێزه‌ریشیانه!.

+ حیزب و رۆشنبیرانی، له ماوه‌ی دوانزه‌ سالاندا و له ئاست سیسته‌می به‌عس و له‌شکره (ولاتپاریزه‌که‌یدا!!) گه‌لیک دلۆفان و دلنه‌رم بوون، که چی له ئاست رۆژنامه‌یه‌کی لیبرال و نووسه‌رانیدا، چ تۆلیرانسیکیان نییه، ره‌خنه‌یه‌کی جدیدی قه‌بوڵ ناکه‌ن و دنیا‌یان ژیرا‌ژوور کردوه!.

+ خه‌لکی کوردستان، له ماوه‌ی دوانزه‌ سالدا و له ئاماده‌بوونی دێنده‌یی به‌عسدا، له ئاست حوکمی نایاسایی حیزب و گه‌نده‌لیی ئیداریدا بۆ ده‌نگ بوون و حکومه‌تی دیفاکتۆیان وه‌کو ئەمری واقع قه‌بوول کرد. ئیدی له قوناغی پاش به‌عسدا، چ پاساوێک بۆ بێده‌نگیی خه‌لک و وروژاندنی پرسه‌ جدیدییه‌کان نه‌ماوه!. ئیدی خه‌لک مافی خۆیه‌تی له پیناوی وه‌گه‌رخستنی پرۆسه‌یه‌کی چاکسازی هه‌مه‌لایه‌ندا که راسته‌وخۆ په‌یوه‌ندی به‌ ژبانی ئیستا و پاشه‌پۆژییه‌وه هه‌یه، خه‌بات بکات.

حیزب و حکومه‌ته‌کانی، له به‌رده‌م زریانی رووداویکدا وه‌ستاون و گۆرانکارییه‌کانیش ناکرێ ته‌نیا له روی فیزیکییه‌وه ببینن، به‌لکو ده‌ش بوا‌ری ئەقڵی و رۆشن‌بیریش بگه‌رنه‌وه!.

+ به‌رزکردنه‌وه‌ی درووشمی (رووخانی حکومه‌ت) چ له کوردستان و چ له هه‌ر ولاتیکی ئەم دنیا‌یه‌دا، به مانای روخانی (نه‌ته‌وه!) نایه‌ت!. ئاخ‌ر حیزب یه‌کسان نییه به‌ته‌وه!. رووخانی حکومه‌ت، مانای ده‌ست له‌کار کێشانه‌وه‌ی کابینه‌ی حکومه‌ته‌ له ئیداره‌ی به‌پێوه‌بردنی کۆمه‌لگه و هاتنه‌سه‌رکاری کابینه‌یه‌کی دیکه پاش وه‌رگرتنی متمانه‌ی په‌رله‌مان!. له حاله‌تی هه‌لبژاردنی نویدا، ده‌ش هه‌م رێژه‌ی حیزبه‌کان له په‌رله‌ماندا و هه‌م درووست کردنی کابینه‌ی حکومه‌ت گۆران‌یان به‌ سه‌ردا بێت. ئەمه‌یه روخاندنی حکومه‌ت و ده‌ستاوده‌ست کردنی ده‌سه‌لات!. ئەمه‌ ئەو ئەسله‌ بنچینه‌یه‌ی دیموکراتیه‌ته‌ که حیزبی کوردی ئاماده‌ نییه بیه‌سه‌لمینی و له هه‌ولێ شێواندنی‌یه!.

ئێستا خه‌لکی کورد له به‌رده‌م ئیداره‌یه‌کی ناخ گه‌نده‌لدا، ده‌بێ بلی: نا بۆ ئەم ئیداره‌یه!. . . به‌لێ بۆ په‌رله‌مان و حکومه‌تیکی یه‌کگرتووی کوردستان که ره‌وایی خۆیان له سندوقی ده‌نگدانه‌وه وه‌ر بگرن و هه‌ر به‌ سندوقی ده‌نگدانی‌ش بپووخین!. هه‌لبژاردنی په‌رله‌مانیک، که نه‌توانی ته‌نیا کورسیه‌ک به‌ ژه‌نرالانی چنگ به‌خوینی شه‌ری نیوخۆ ببه‌خشیت!. ئاخ‌ر ئەوه‌ ئه‌رکی سهرۆکانی پارتی و یه‌کیتی بوو که له پراکتیزه‌کردنی (داوای لی‌بووردن) دا، هۆلی په‌رله‌مان له دی‌لوکۆزه‌کان پاک بکه‌نه‌وه!. ساتی ئەوان وه‌هایان نه‌کرد و ئەمه‌ش حالێ ده‌سه‌لات و حکومه‌تیان بێت، ئیدی ره‌وا‌یه‌ بگوترێ:

بروخنی ئیپراتۆریای میلیشیا و شاخ!!.

سه‌رنج:

دَلنِیام پاشی بِلأوبوونەوہی ئەم وتارە، کەسانیک بە کەمویزدانم نیوزەد دەکەن و پێیان وایە رەشبینانە لە ئەزموونی کوردستان دەرووانم و لایەنە گەش و درەوشاوەکانی نابینم! بەلێ دەیان بینم، وەلێ پێداھەلگوتن و شانازی پتوہکردن و بە نیوچاوانی خەلکدا دانەوہیان، بۆ نووسەرەن و میدیاکانی حیزب بە جی دێلم! ئاخر من ۱۳ ساڵە لەم ولاتە دەژیم و لانی کەم ۱۰ سالیشە رۆژنامەکانیان دەخوینمەوہ و تەنیا جاریکیش نەم دیتووہ کە نووسەرێک یان رۆشنبیریک بیت و بە شان و بالی پرۆژەکانی دەولەتدا ھەل بدات! لە کۆمەلگەئە مەدەنیدا، رۆژنامەئە تایبەتەئە دەسگاگان و بِلأوکراوہئە کۆمپانیاکان باس لە پرۆژە ئابووری، کۆمەلایەتئە، کولتوورییەکانیان دەکەن و رووناکبیران، دێباتیۆر و چاودێرانیش، لە ژێر میکروۆسکۆبی لیکۆلینەوہ و رافەکردندا، پرۆسەئە رەخنەسازی دەخولقینن!

سوید

۲۰۰۳ / ۶ / ۲۹

تێبئنی کوردستان نێت:

ئەم نووسینە بیروبووچونی حاوہنەکەپەت، کوردستان نێت لە ناوہرۆکەکەئە بەرپرسیار نییە.

www.kurdistanet.org
کوردستان نێت